

AIN'T MS. BEHAVING

Nazif Topçuoğlu: jeugd biedt hoop

JONATHAN TURNER. De zichtbaar rijke, jonge vrouwen en meisjes in de recente foto's van de Turkse kunstenaar Nazif Topçuoğlu zijn afgebeeld in dramatische poses die de herinnering oproepen aan de barokschilderkunst. Ze baden in het theatrale licht dat bewust verwijst naar meesters als Caravaggio, Titiaan en Ingres. Bij zijn tweede solo-expositie in de Utrechtse Flatland Gallery onthult Topçuoğlu hoe hij ook literaire bronnen als Proust, Mann en Nabokov opnieuw interpreteert om een subtiel politiek commentaar te geven op thema's als het leven in het Midden-Oosten, de veronderstelde onschuld van de jeugd en de rol die vrouwen nu spelen in de hedendaagse wereld. 'Ik wil beelden maken die provocerend zijn maar niet exploiterend', verklaart de kunstenaar.

Stigma, 2007, lambda print, 124 x 165 cm / > The Bridge, 2007, 124 x 186 cm / Gossip, 2007, Ø 124 cm, lambda prints

EXPOSITIES IN GALERIE EN KUNSTHANDEL SPECIAL

SELECT

Meisjes - jonge vrouwen eigenlijk - staren in de verte, of kijken de beschouwer ongekunsteld aan. De recente foto's uit de 'New World'-serie (2007) van de in Istanbul wonende Nazif Topçuoğlu, hebben heftige titels als 'Stigma' en 'Suicide' en verbeelden superdramatische momenten op een verontrustende manier. De kleuren, belichting en uitsnede herinneren aan klassieke schilderijen van mythologische en religieuze onderwerpen. De laat 19de-eeuwse omgeving biedt een achtergrond voor meisjes die spelletjes spelen, bezig zijn met symbolisch aandoende activiteiten of terwijl ze aan het leren zijn. Hoewel hij zijn modellen uiterst expressieve houdingen laat aannemen, in gedachten of bevroren in een gesprek, ontbreken op hun gezicht sterke emoties als afschuw, angst of pijn. In plaats daarvan lijkt het alsof Topçuoğlu's modellen balanceren op de rand van de ontdekking.

'In mijn nieuwe werk, allemaal gefotografeerd in Istanbul, heb ik uitsluitend Turkse meisjes gebruikt en geen van hen is een professioneel model. Dat is op zichzelf al een politiek statement in een islamitisch land waar het heel belangrijk is hoe vrouwen gekleed gaan en of ze hun hoofd (en gezicht) bedekken. Natuurlijk is het niet zo eenvoudig om modellen te vinden, maar dit zijn goed opgeleide meisjes en studentes aan de universiteit.'

THANK HEAVEN FOR LITTLE GIRLS

Topçuoğlu verklaart in een van zijn geschriften verder: 'Bij het zien van mijn foto's van jonge meisjes maken mensen soms vage toespelingen op seksualiteit en Lolita. Toch stelt de internationaal bekende Turkse auteur Orhan Pamuk dat het Nabokov niet ging om de seksualiteit maar om het verlangen naar de kindertijd. Lezers die oud genoeg zijn, herinneren zich misschien ook Maurice Chevalier, die met zijn amusante, Franse accent 'Thank Heaven For Little Girls' zong in de film Gigi met Leslie Caron. Mensen met een wat duisterder inslag zullen

eerder denken aan Death in Venice. Zowel in de film van Visconti als in de roman van Thomas Mann is er sprake van een bijna fetisjistische lust naar jeugd en onschuld. Mijn foto's neigen naar een confrontatie met de tijd, de herinnering en het verlies. Je zou kunnen zeggen dat ik - in mijn pogingen om met de vergankelijkheid van het leven om te gaan - de onduidelijke beelden van een geïdealiseerd verleden probeer te herscheppen.'

In de op groot formaat afgedrukte foto 'Suicide' trekt de blik van de beschouwer naar drie punten: het dode meisje in nachtjapon dat op de marmeren tegels ligt uitgespreid, een meisje dat vanaf het balkon naar beneden kijkt en een groepje meisjes in schooluniform die een tijdschrift bekijken. 'Het is de trieste lotsbestemming van seculiere meisjes in Turkije', zegt Topçuoğlu over dit beeld met het duikende perspectief. 'Er is een dood meisje, uit de lucht gevallen als Icarus; een bedroefde geliefde die op haar neerkijkt, en een kringetje van rijke meisjes uit de hoogste klasse die het geheel gewoonweg negeren en hun modeblad bekijken. In plaats van als een allegorische voorstelling zie ik dit als deel van een veel bredere sociale context, maar natuurlijk wel enigszins ironisch. Als we kijken naar vrouwen en hun levensstijl onder een islamitische regering, kunnen we zien dat het 'wereldse' experiment mislukt is. Hun opvatting van wat 'seculier' inhoudt is heel eenvoudig: internationale mode.'

METAFOREN MET VELE LAGEN

In 'Stigma' treden beschuldiging en isolatie, naïviteit en schuld naast elkaar op. De kunstenaar toont zijn ironie duidelijk als hij zulke intieme, 'verborgen' momenten vergroot tot grootse fotografie. Beide scènes werden geschoten in het trappenhuis van een barok 19de-eeuws gebouw. Niets is toevallig in Topçuoğlu's werk; de metafoor heeft vele lagen. 'Het is een bankgebouw, gebouwd door de westerse mogendheden die investeerden in het Ottomaanse Rijk. Het was hun vrijhaven, hun manier om gelden weg te sluisen en de financiële markt te controleren. Dat is het verhaal van Turkije', zegt hij met een lach.

De beschuldigende vingers in 'Stigma' zijn niet de enige verwijzing naar klassieke kunst. De koude, directe belichting herkennen we van Rembrandt. Hoewel de modellen met kort haar en hier en daar een taetoeage overduidelijk hedendaags zijn, 'is het licht antiek-Hollands', zegt de kunstenaar. 'Als je sterk fotografisch licht gebruikt wordt het plotseling 'schilderachtig'. Het heeft niet de warmte van gewoon mediterrane licht, maar het is meer stemmingsonderhevig, enigszins verduisterd zoals Caravaggio in zijn 'Ongelovige Thomas'.

BYZANTIJS SPELLETJE TWISTER

In 'Lamentations' zijn drie meisjes te zien, die hun gezicht verbergen terwijl ze rouwen om hun vrienden, die bovenop elkaar liggen, als een vlot op de zee van een oriëntaals tapijt. Topçuoğlu noemt 'Het vlot van Medusa' (1819) van Théodore Géricault als een inspiratiebron, maar ook journalistieke beelden van Irak met weklagende weduwen in oorlogszones. Ondanks serieuzere onderstromen zijn de Turkse meisjes zonder twijfel gezond en de scène lijkt op een slaapfeestje van tieners. De boogvorm van 'Lamentations' mag doen denken aan de vorm van een altaarschildering in een kerk, maar deze meisjes beelden een variëteit aan poses uit van onderworpenheid tot lichtzinnigheid, als in een Byzantijns spelletje Twister. De driehoekige compositie in recente werken als 'The Bridge', 'Reconstruction' en 'The Hunt' verleent deze foto's een sfeer van opwaartse kracht en fysieke agressie.

De uitdrukkingen van de modellen zijn voelbaar hooghartig, de figuren komen assertief over. Topçuoğlu stelt in dergelijke werken de >

Lamentations, 2007, lambda print, 124 x 187 cm
Suicide, 2007, lambda print, 200 x 124 cm

stereotiepe gedachte dat vrouwen niet agressief zijn ter discussie, terwijl hij tegelijkertijd vraagtekens zet bij zijn eigen vroegere overtuiging dat de wereld veiliger zou zijn als matriarchen regeerden (een overtuiging die omvergeworpen werd door Condoleeza Rice, die de oorlog tegen Irak uitriep, of door de moord op de voormalige presidente van Pakistan, Benazir Bhutto).

EARLY READERS

In een vroeger werk, 'Cain and Abel' (2003) laat Topçuoğlu twee meisjes de oeroude broederstrijd voeren, maar deze keer gebruiken ze boeken als wapens. Boeken, de literatuur van Proust en bibliotheekkasten duiken regelmatig in Topçuoğlu's werk op, zelfs al voor zijn 'Early Reader'-serie uit 2001. Boeken, en dus kennis, zijn krachtige wapens tegen het idee dat - in een op mannen georiënteerde maatschappij - de educatie van vrouwen vol gevaren is. Daarom laat Topçuoğlu zijn modellen vaak poseren met romans en wetenschappelijke instrumenten. Andere modellen geven zich uit voor vrouwelijke versies van een karakter als Tazio, de jongeman uit *Death in Venice*. Gezien zijn fascinatie voor literatuur is het niet verwonderlijk dat Topçuoğlu drie boeken over fotografiecritiek en -geschiedenis gepubliceerd heeft. Hij heeft een meestergraad in fotografie (Chicago Institute of Design) en in architectuur (METU in Ankara) en woonde ook nog een tijdje in Canada.

In veel van zijn vroege werk combineerde hij bloedige ingewanden van dieren met jonge modellen die gekleed waren als zich keurig gedragende, Engelse schoolmeisjes. De series getiteld 'Offal With Girls' ontstonden in Topçuoğlu's studio's in Istanbul (2000) en in New York (2001). Hij contrasteerde daarin de gave huid van 'zuivere maagden' met afkeer opwekkende vormen van ingewanden (darmen) en alle daarbij behorende symboliek.

Hij fotografeert sinds 1990 en maakte in 2003 zijn entree in de internationale kunstscène met zijn bijdrage aan het Turks Paviljoen van de Biënnale van Venetië. Drie jaar later nam hij deel aan de Fotografiebiënnale in Moskou en vorig jaar aan het Noorderlicht Festival in Groningen, en ondertussen is zijn werk ook te zien in galeries in Istanbul, Barcelona, Parijs en in Duitsland. Dit is zijn tweede expositie bij Flatland Gallery.

Zijn fotografie is als een album van de nieuwsgierigheid en blinde vastberadenheid van vrouwelijke jeugd, waarin tienerangsten, jongvolwassen dromerigheid en de dood van de onschuld zijn opgenomen. Ondeugd en onheil (het kwaad) liggen altijd op de loer. Het gevoel van religieuze verwachting, vergelijkbaar met dat in de kerkschilderijen van de Maagd bij de Annunciatie, heeft nog meer impact omdat Topçuoğlu in een moslimland werkt, met een geschiedenis van streng nageleefde codes voor het afbeelden van menselijke figuren. Dat is ook waarom zijn werk zo veel aandacht krijgt. 'Gedeeltelijk is het mijn commentaar op de afwezigheid van vrouwen in de kunst en literatuur van het Midden-Oosten', zegt Nazif Topçuoğlu. 'Jeugd biedt puurheid en hoop. Ik hou ervan esthetisch plezier te bieden. Ik ben niet tegen schoonheid.'

Alle afbeeldingen copyright Nazif Topçuoğlu (courtesy of Flatland Gallery).

FLATLAND GALLERY

LANGE NIEUWSTRAAT 7, ABRAHAM DOLEHOF, 3512 PA UTRECHT
8 MAART T/M 18 APRIL, WO. T/M ZA. 13-17 UUR OF OP AFSpraak
TEL. 030-2315181, WWW.FLATLANDGALLERY.COM

EXPOSITIES IN GALERIE EN KUNSTHANDEL **SELECT SPECIAL**

DE FOTOGRAFIE VAN TOPÇUOĞLU IS ALS EEN ALBUM VAN DE NIEUWSGIERIGHEID EN BLINDE VASTBERADENHEID VAN VROUWELIJKE JEUGD, WAARIN TIENERANGSTEN, JONGVOLWASSEN DROMERIGHEID EN DE DOOD VAN DE ONSCHULD ZIJN OPGENOMEN.

< Tryn'a read!, 2004, 44 x 66 cm / Death in Venice, 44 x 66 cm, lambda prints

Reconstruction, 2007, lambda print, 124 x 182 cm